

Living Labs: Sport en Bewegen

*voor en door
mensen
in een lage Sociaal
Economische Positie*

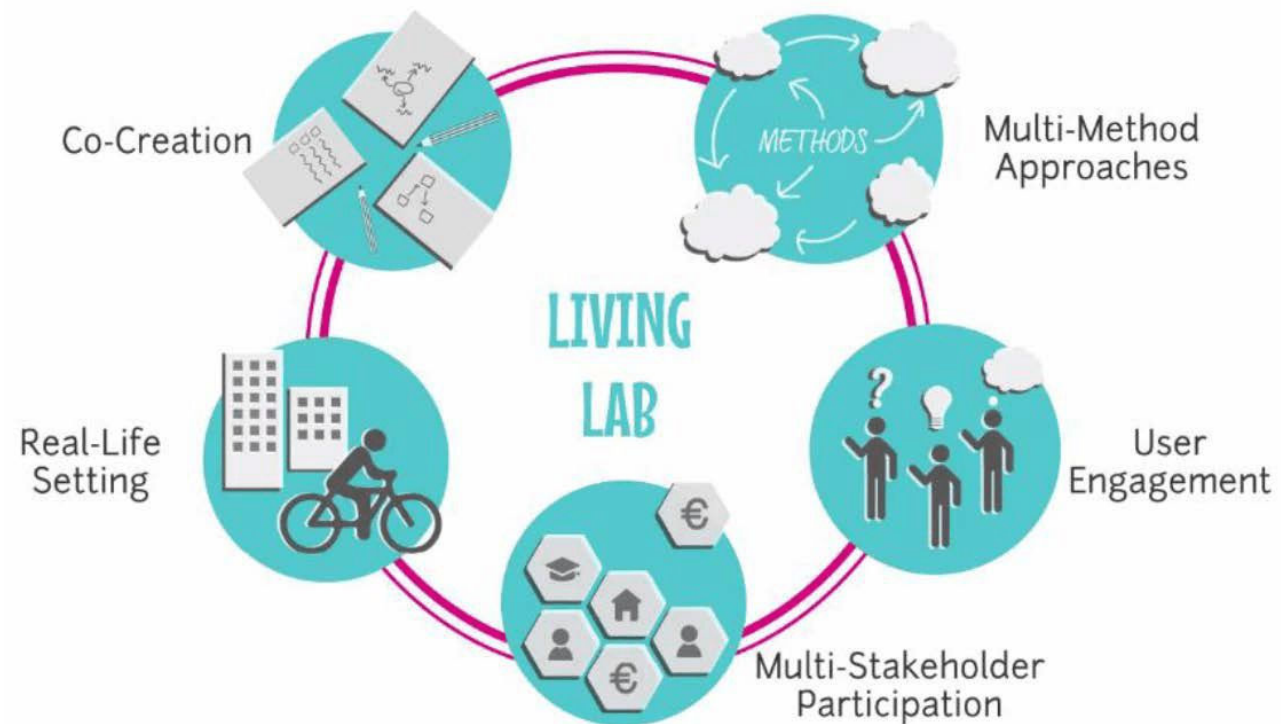
Yvonne La Grouw

Utrecht School of Governance

In deze sessie

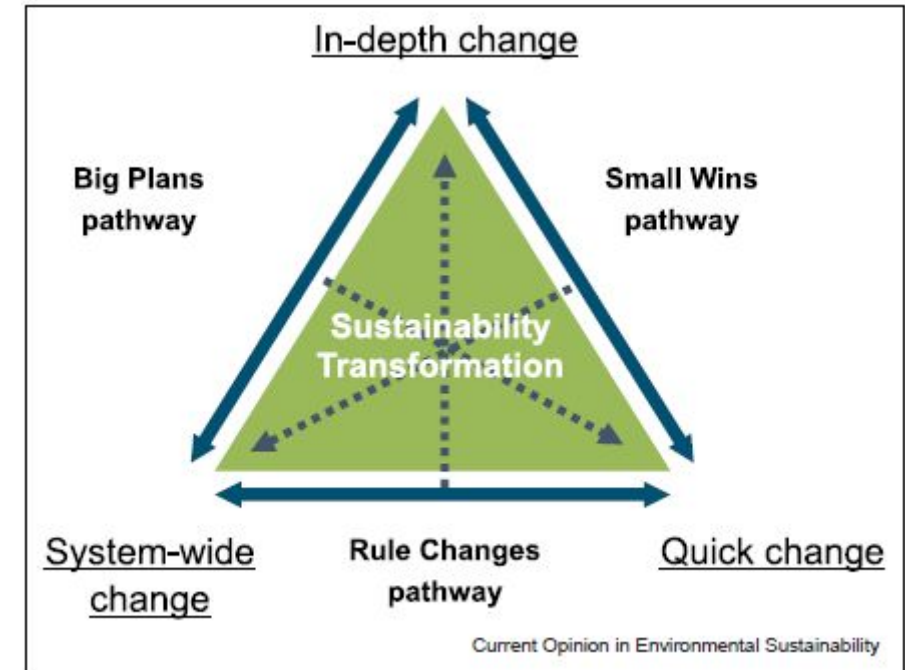
- Overkoepelende bevindingen van onderzoek naar systeemverandering in de Living Labs Sport en Bewegen voor inwoners met een lage SEP
- Praktijkvoorbeeld uit Drenthe en Groningen
- Groepsdiscussie ervaringen en indrukken

Wat is een Living Lab?

Bevindingen: Duiden van individuele ontwikkelprocessen

- Drie archetypen systeemverandering strategieën
- *Small wins*: Kleine successen uitbouwen
- *Rule changes*: Creëren van prikkels en regels die doorsijpelen in het systeem
- *Big plans*: Blik op het systeem als geheel, interventies op meerdere niveaus

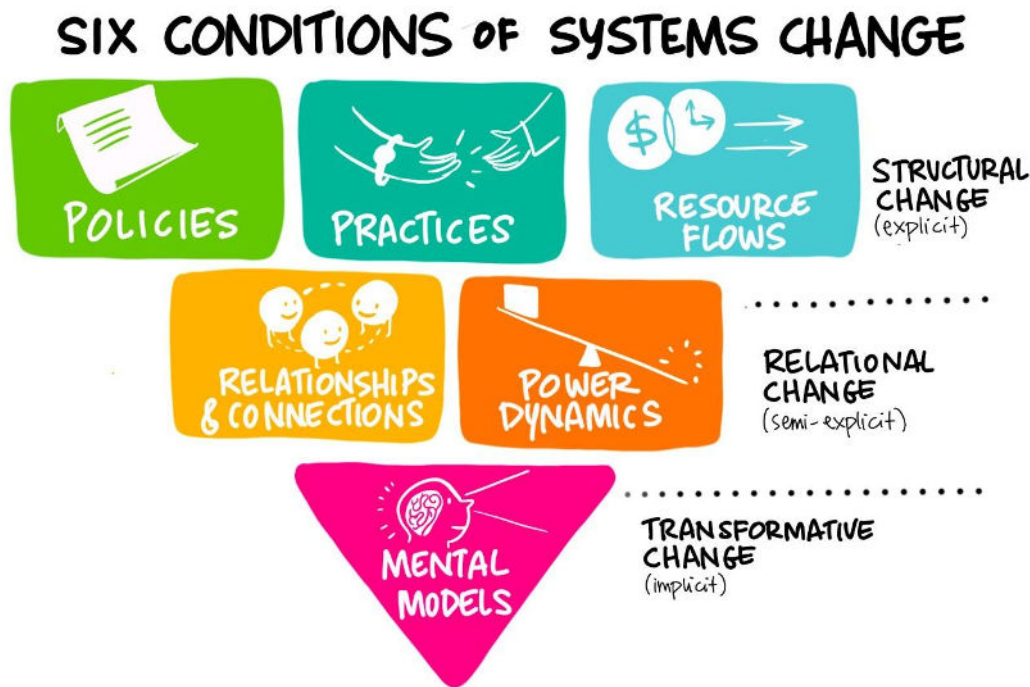
Systeemverandering – Small Wins

Partijen zijn door het initiatief anders zijn gaan denken, vanuit een gezamenlijke visie >>> een nieuwe basis is voor nieuwe projecten

Partijen werken nu samen waar ze dat voorheen niet deden. En niet omdat het door iemand is afgedwongen, maar omdat ze begrijpen dat ze er beiden beter van worden. Ja, dan kan je zeggen dat is misschien een systeemverandering. Je doet het niet alleen, maar je doet het voortaan met z'n tweeën, drieën of vieren.

Systeemverandering – Rule Changes

By John Kania, Mark Kramer, Peter Senge

Frameworks Collection by finegood@sfu.ca | Illustrated by sam@drawingchange.com | © CC BY-NC-ND

Verbetering van de positie van de betrokkenen van het Living Lab in het systeem:

Ik word af en toe gevraagd om van gedachten te wisselen met het oog op de naderende stadsdeelprogrammering, vooral op dit vlak voor de ouderen. ... De regisseurs sociaal en de gezondheidsmakelaar is iets wat terugkomt, wat zij meenemen [vanuit het Living Lab]. En ik krijg ontwikkelingen terug voor naderende faciliteiten, verbouwingen, de wens hoe wijkcentra ingericht worden, van he, we willen dat het meer benut wordt, ga daar de lunchbijeenkomsten doen, want dat zien we graag. Dus zo proberen we elkaar te ondersteunen.

Labregisseur Living Lab Nijmegen

Systeemverandering – Big Plans

SIX CONDITIONS OF SYSTEMS CHANGE

Meerdere interventies binnen het systeem:

Onderzoek naar de beleving van de doelgroep, samenwerking met het onderwijs, samenvoegen van verschillende subsidies, opzetten van initiatief om buurtsportcoaches te trainen in meerdere steden (small wins), en vervolgens een train-de-trainer-opleiding (rule changes)

In eerste instantie hadden we het wat kleiner bedacht, maar toen kwamen we er achter van, eigenlijk willen we met die nadere subsidie dezelfde richting op, dus als we het combineren, dan kunnen we het beter en groter aanpakken.

Labregisseur Living Lab Assen

Overkoepelende procesanalyse

Grofweg eenzelfde ontwikkelingsproces van labs:

1. Doelgroep heel goed leren kennen en begrijpen *vanuit hun taal* waar de behoefte ligt, met **sociaal** element. Key is echt *dichtbij inwoners* komen en *relaties onderhouden* in de wijk
2. Daarna de *juiste samenwerkingspartners* vinden om nieuw aanbod mogelijk te maken.
3. Tot slot op zoek naar *borging* van het project. *Storytelling* wordt heel belangrijk gevonden om samenwerkingspartners en inwoners te enthousiasmeren en binden.

Inzichten over doelstellingen

Prioriteiten van doelstellingen verschuiven mee met de ontwikkeling van doelgroep leren kennen – leren samenwerken – naar borging.

Hierbij experimenteerruimte:

De doelstellingen om een duurzame Living Lab op te richten waarbij we een samenwerking vanuit de Saxion Hogeschool, als het MBO ROC van Twente, de gemeente en welzijnsorganisaties neerzetten. En kijken hoe we daarin een goede samenwerking opzetten om ook op andere plekken uit te breiden om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. Dat is gelukt. We zijn uiteindelijk uitgebreid naar vier plekken waar we samenwerken, niet met de welzijnsorganisaties en de gemeente, maar wel vanuit ROC en Saxion samen, met andere organisaties.

Inzichten over de doelgroep

Specifiek of breed maakt weinig uit voor systeemverandering; hangt af van de strategie om inwoners te benaderen

Die [studenten] hebben we gevraagd van, denk eens met ons mee en geef ons advies over hoe we dit slimmer aan kunnen pakken. Die zijn de wijk weer in geweest, die hebben allemaal gesprekken gevoerd met mensen, die hebben zelf dingen bedacht. En die adviseerden ons om niet te werken met flyers en die uit te reiken, maar actief te gaan naar plekken waar de doelgroep aanwezig was. ... En dat bleek behoorlijk succesvol, want toen gingen we nou, ik denk dat we ongeveer tien keer zoveel deelnemers kregen ineens.

Labregisseur Living Lab Rotterdam

Spanningsveld sociaal-sport

- Inwoners met lage SEP willen meedoen aan beweegactiviteiten als er ook een sociaal component is.
 - Maar leidt tot spanning met financiering en soms motivatie professionals
 - En kwetsbaarste doelgroep blijft lastig te bereiken
- Breder les dat systeemverandering bij deze doelgroep ook *een verkenning van het sociale vraagt*; en dat dit ook wat vraagt voor de borging

Borging van Living Labs initiatieven

- a) Aansluiten bij **bestaande financiering** + taken labregisseur afschalen
- b) **Storytelling**: overtuigen en meedoen in nieuw narratief over sport en bewegen, ipv meten ahv cijfers
- c) Inbedden in **onderwijs en opleidingen**, zoals inzetten van hbo-studenten en de opleiding tot buurtsportcoach voor beweegclubs
- d) **Nieuwe samenwerkingsvormen**: vaste gesprekspartner worden in de lokale gemeenschap en bij de gemeente

Wat leren we hiervan over de Living Lab aanpak voor systeemverandering?

- Rol labregisseur – opleidingsgericht vs. praktijkgericht
- **Doorlopend proces** van behoeften begrijpen en betrokkenheid vergroten van zowel doelgroep als uitvoerende professionals
 - Strategie om inwoners te betrekken belangrijker dan brede of specifieke doelgroep/doelstelling (bijv. door kwalitatief onderzoek, participatie in buurthuizen of sleutelfiguren)
- **Tijdelijkheid** van Lab biedt ruimte voor speling in het netwerk zonder verplichting of vastigheid
 - Helpt om te verkennen hoe je duurzaam kan borgen: verschillende vormen en stakeholders

Discussie

- Welke indrukken en vragen roept het op?
- Dank!

**Universiteit
Utrecht**

Sharing science,
shaping tomorrow

Living Labs Sport & Bewegen – Ervaringen uit Groningen & Drenthe

Berry van Holland
Instituut voor Sportstudies

Mogelijk gemaakt door:

ZonMw

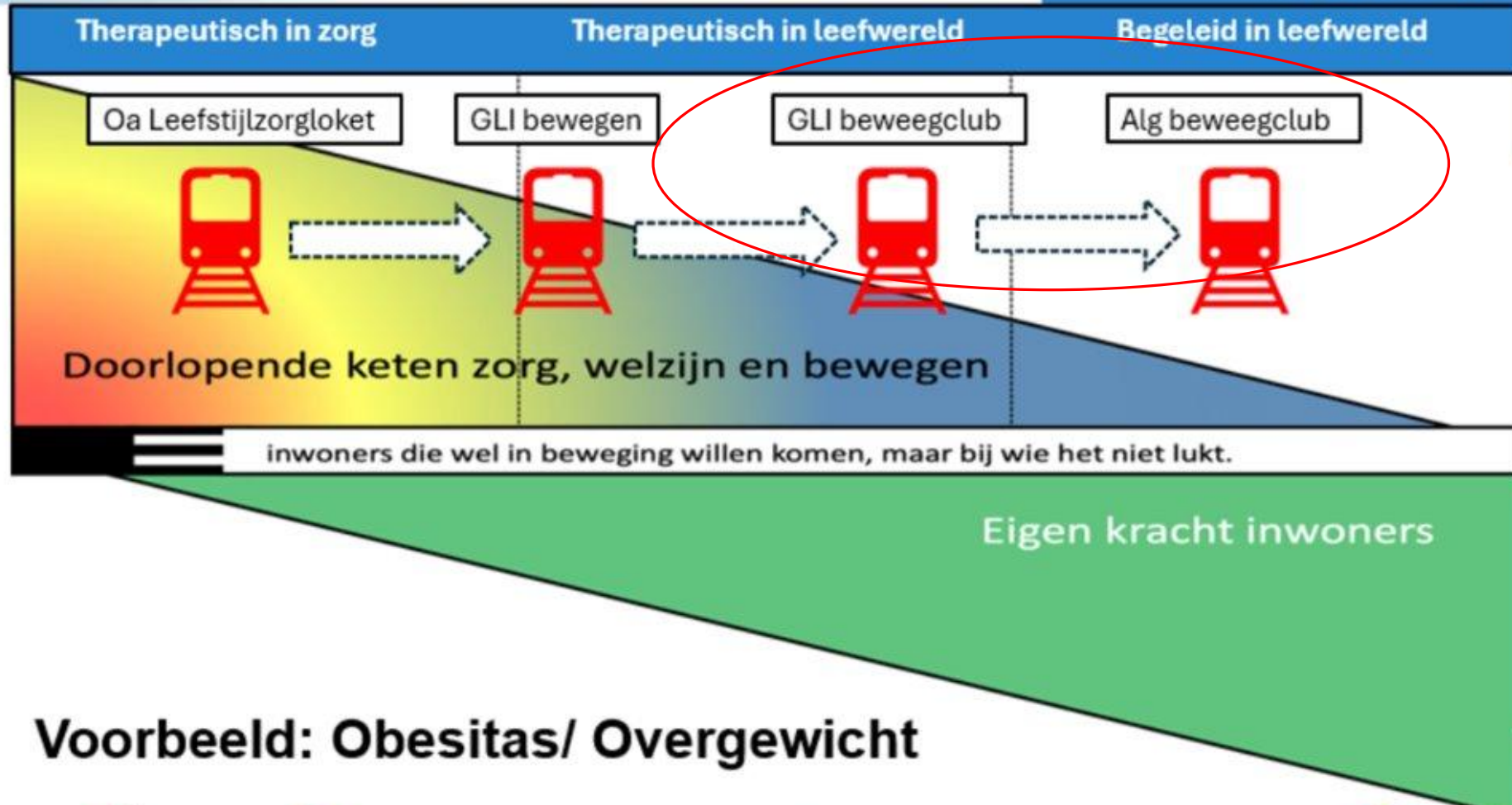

Praktijkvoorbeeld Drenthe

Living Lab De Beweegclub

Doel: in beweging krijgen van 35% die wel wil bewegen, maar niet weet hoe

Voorbeeld: Obesitas/ Overgewicht

Beweegreis

Scholing 'De Beweegreis'

Kernprincipes van de opleiding

- De **inwoner centraal**: Geen aannames, maar luisteren en co-creëren met de doelgroep.
- Van behoefte naar aanbod: Eerst begrijpen, dan bouwen.
- **Samenwerking** als voorwaarde: Zonder samenwerking geen duurzame impact.
- Borging vanaf dag één: Structureel denken en werken – ook qua financiering en partnerschap.
- **Bewegen als middel én als doel**: Gezondheid, zingeving en sociale verbinding gaan hand in hand.

Aanpak

Werken vanuit beleid

Stakeholders op provinciaal en lokaal niveau (SportDrenthe, CMO Stamm, Zorg1Punt5)

Werken vanuit praktijk

Fase 1: Buurtsportcoaches in 10 vd 12 Drentse gemeentes

=> scholing: opzet beweegclubs + opbouw lokaal netwerk

Fase 2: Professionals in Assen

=> scholing: bouwen en versterken lokaal netwerk + aanbod voor diverse doelgroepen

Fase 3: Opschaling naar nieuwe gemeente

Opbrengsten

Spin-off richting VSG: landelijke scholingen

Vele beweegclubs in Drentse en andere gemeentes

Nieuwe, laagdrempelige vorm van 'aanbod', passend bij 'de doelgroep'

Ervaringen

Professionals

Ca. 40 beweegclubs opgezet in Drentse gemeentes

Wat beter kan: elkaar meer vinden, structureel organiseren. Belang/tijd vormen belemmering. Samenwerking, met z'n allen op 1 lijn. Wat kunnen we voor elkaar doen?

Wat werkt: fysiek zichtbaar zijn in netwerk. Langer werkzaam in gemeente, vast gezicht.

Inwoners

- bewegen
- sociaal

Motivatie: Ik doe het om fit te blijven, maar ook omdat het leuk is. Hond gaat ook vaak mee, die is ook wel stimulans om te bewegen. Meehelpen bij de beweegclub geeft een goed gevoel. Dat is de belangrijkste reden om ernaartoe te gaan, mensen helpen.

Stakeholders

- overkoepelend

Positief: Men vindt elkaar, kennis wordt gedeeld. Aandachtspunt: het moet aangejaagd blijven worden, collega's moeten aangehaakt blijven. Continuïteit van de beweging. Het netwerk zou beter functioneren als meer mensen vanuit zorg en welzijn meedoen. Dus meer als integraal ding aanvliegen (3-hoekjes).

Om mee te nemen...

1. Luister naar de doelgroep in plaats van zelf de oplossing te bedenken
2. Het leggen van verbindingen met andere domeinen is cruciaal voor de duurzaamheid van de aanpak
3. Begin direct met werken aan borging

Contact:

b.j.van.holland@pl.hanze.nl

Vragen, suggesties?

Voorbeelden uit eigen praktijk?

Oplossingen?

Etc...

share your talent.
move the world.